

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 18. maj 2017

Sag 4/2017

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Klaus Ewald, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Randers den 4. marts 2016 og af Vestre Landsrets 4. afdeling den 30. september 2016.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Thomas Rørdam, Poul Søgaard, Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne, Henrik Waaben og Jan Schans Christensen.

Procesbevillingsnævnet har den 30. december 2016 meddelt begrænset tilladelse til anke til Højesteret, således at tilladelsen alene omfatter spørgsmålet om straffastsættelse.

Påstande

Dommen er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse, således at T dømmes til forvaring, subsidiært fængsel i 8 år.

T har påstået formildelse, således at han idømmes en tidsbestemt straf af fængsel i ikke over 5 år.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at det efter forarbejderne til straffelovens § 70, stk. 2, ikke kan tillægges afgørende betydning, at T ikke tidligere er dømt for seksualforbrydelser.

Han er nu dømt for flere meget grove seksualforbrydelser i form af bl.a. medvirken til andre personers voldtægt mv. af børn under 12 år, herunder spædbørn, begået over en årrække. Mentalerklæringen, herunder den psykologiske erklæring, samt Retslægerådets udtalelse viser, at T er til fare for andre, og at der er en væsentlig risiko for gentagelse. En tidsbestemt fængselsstraf vil ikke være tilstrækkelig til at forebygge denne risiko, og forvaring er derfor påkrævet.

T har anført navnlig, at der må lægges betydelig vægt på, at han ikke tidligere er straffet for seksualforbrydelser. Der skal også tages hensyn til, at han i vidt omfang er blevet frifundet, og at de alvorligste af de forhold, som han er dømt for – sagens forhold 9 b og 10 b – ikke er foretaget af ham selv, men af andre brugere af de to websider. Ved vurderingen af mentalundersøgelsen skal det tages i betragtning, at der ved udarbejdelsen af denne ikke har kunnet tages hensyn til hans forklaring for byretten om sine personlige forhold, herunder at han nu ønsker hjælp og i dag godt kan se, at det, han har foretaget sig, var forkert og synd for børnene. Retslægerådets udtalelser har varieret og er blevet skærpet uden en ny mentalundersøgelse. Rådets to første udtalelser bygger på bl.a. sagens forhold 8, som er sagens alvorligste forhold, og som han blev frifundet for. På denne baggrund er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at dømme ham til forvaring, hvilket også Højesterets praksis viser. Han bør derfor straffes med en tidsbestemt frihedsstraf på ikke over 5 års fængsel.

Retsgrundlag

Ved lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af bl.a. straffeloven blev adgangen til at idømme forvaring efter straffelovens § 70 i sager om voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller i forsøg herpå udvidet. Straffelovens § 70, stk. 2, har følgende ordlyd:

”Stk. 2. En person kan endvidere dømmes til forvaring, hvis

- 1) han findes skyldig i voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller i forsøg herpå, og
- 2) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om hans person, herunder om tidligere kriminalitet, må antages, at han frembyder væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og
- 3) anvendelse af forvaring i stedet for fængsel findes påkrævet for at forebygge denne fare.”

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget hedder det bl.a. (Folketingstidende 1996-97, tillæg A, lovforslag nr. L 12, s. 100 f.):

”3.5. Justitsministeriets overvejelser

3.5.1. Generelle synspunkter

Efter Justitsministeriets opfattelse er der behov for en forstærket indsats mod seksualforbrydelser, herunder navnlig seksualforbrydelser mod børn.

Der er voksende enighed om, at personlighedsmæssige forstyrrelser og seksuelle afvigelser for så vidt angår seksualforbrydelser indgår som meget væsentlige faktorer i både førstegangskriminalitet og tilbagefald (recidiv) til lignende kriminalitet.

Et centralt element i indsatsen bør derfor være en øget behandlingsindsats over for personer, der begår seksualforbrydelser, for at forebygge denne særlige kriminalitet og påvirke allerede dømte personer til ikke at begå ny lignende kriminalitet. ...

...

3.5.2. Forvaring

Anvendelse af den tidsubestemte foranstaltning forvaring kommer på tale ved grove seksualforbrydelser som middel til at forebygge alvorlige krænkelse af andre mennesker. Der er ved lovændringen i 1973 sat snævre grænser for denne foranstaltning, bl.a. fordi det er en stor belastning for den dømte ikke at vide, på hvilket tidspunkt der kan forventes løsladelse. Gennemsnitlig idømmes årligt kun 2-3 personer forvaring.

Som anført ovenfor under pkt. 3.3.2. er det erfaringen i Anstalten ved Herstedvester, at navnlig personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf, undertiden modsætter sig behandling i anstalten, selv om det har den følge, at de ikke prøveløslades, men må afsonde den fulde straf.

Da der ikke er – og af etiske grunde heller ikke bør være – mulighed for tvungen behandling af personer, der ikke er sindssyge og dermed ude af stand til at handle fornuftsmæssigt, må man i anstalten af og til løslade indsatte med tidsbestemte straffe uden at have været i stand til at iværksætte en behandling af disse personer.

Erfaringen viser, at indsattes villighed til at indgå i en behandling ofte er begrundet i ønsket om at opnå forskellige frihedsgoder, herunder prøveudskrivning fra forvaring. Ved denne tidsubestemte foranstaltning ligger tilskyndelsen til at lade sig behandle i, at behandling kan være en forudsætning for at opnå prøveudskrivning. Der er endvidere i forbindelse med prøveudskrivning fra forvaring i princippet mulighed for at fastsætte vilkår om tidsubestemt tilsyn og om at fortsætte en påbegyndt psykiatrisk behandling eventuelt kombineret med kønsdriftsdæmpende medicin. Dette kan være nødvendigt, da medicinsk, kønsdriftsdæmpende behandling (”medicinsk kastration”) ikke har en egentlig langtidsvirkning, men skal fortsættes for at være effektiv.

Ved de grove seksualforbrydelser vil det derfor efter Justitsministeriets opfattelse være rimeligt at anvende forvaring i lidt videre omfang end hidtil over for personer, hvor behandling skønnes at kunne forhindre yderligere kriminalitet af denne art. Der foreslås

derfor en mindre lempelse af betingelserne i straffelovens § 70 for anvendelse af forvaring ved disse lovovertrædelser.

...

Justitsministeriet er opmærksom på den belastning, der er forbundet med, at en dom til forvaring indebærer, at frihedsberøvelsen er tidsbestemt. Dette forhold må imidlertid afvejes over for hensynet til at forhindre fremtidige forbrydelser af lignende karakter. Under hensyn til, at der alene er tale om en mindre lempelse af betingelserne for anvendelse af forvaring, finder Justitsministeriet den foreslåede ordning forsvarlig. Hertil kommer, at det forhold, at den dømte indgår på behandling, kan medføre, at den pågældende på et (langt) tidligere tidspunkt end ellers kan blive prøveudskrevet. Og anklagemyndigheden vil føre løbende tilsyn med, om der er grundlag for at ophæve eller ændre en dom til forvaring.”

I de specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse hedder det bl.a. (Folketingstidende 1996-97, tillæg A, lovforslag nr. L 12, s. 111):

”De foreslåede ændringer af straffelovens § 70, indebærer en mindre udvidelse af adgangen til at idømme forvaring for så vidt angår grove seksualforbrydelser. Baggrunden for forslaget er beskrevet i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.

Efter forslaget tilføjes der til § 70 et nyt stk. 2, som indeholder de lempeligere betingelser for idømmelse af forvaring for disse lovovertrædelser.

Den nugældende § 70, der bliver § 70, stk. 1, vil fremover alene omfatte de øvrige lovovertrædelser, der kan medføre forvaring, dvs. drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler eller brandstiftelse. I forhold til denne bestemmelse lempes betingelserne for så vidt angår grove seksualforbrydelser, idet ordet ”navnlig” udgår af farlighedskravet (§ 70, stk. 2, nr. 2), ligesom ordet ”nærliggende” i samme bestemmelse ændres til: ”væsentlig”. Det indebærer, at en ”væsentlig fare” ikke altid vil være ”nærliggende”, mens en ”nærliggende fare” altid forudsættes at være ”væsentlig”.

I dag er det ofte først ved tiltaltes tredje dom for seksualforbrydelser, at anvendelse af forvaring kommer på tale. Fremover bør forvaring kunne komme på tale også ved anden dom, hvor grovheden af den seneste seksualforbrydelse eller antallet af forhold under denne straffesag sammenholdt med oplysninger om tiltaltes aktuelle farlighed taler for en tidsbestemt foranstaltning, hvor der bliver mulighed for ved behandling at modvirke risikoen for gentagelse.

Det skal heller ikke være udelukket at idømme forvaring allerede første gang en person tiltales for grove seksualforbrydelser, hvis der efter oplysningerne om tiltaltes person er betydelig risiko for gentagelse, som bør forhindres.

Efter den gældende bestemmelse idømmes årligt kun 2-3 personer forvaring. Ændringen af § 70 vil formentlig højst indebære, at yderligere 2-3 personer i gennemsnit årligt dømmes til forvaring. Justitsministeriet vil anmode Rigsadvokaten om at sikre, at der alene bliver nedlagt påstand om forvaring i overensstemmelse hermed.”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens hovedspørgsmål er, om betingelserne i straffelovens § 70, stk. 2, for at dømme T til forvaring er opfyldt. Han er ikke tidligere dømt for seksualforbrydelser, men er i 2010 straffet med fængsel i 6 måneder for bl.a. vold af særlig rå og brutal karakter og for frihedsberøvelse.

Det fremgår af forarbejderne til § 70, stk. 2, at det ”ikke [skal] være udelukket at idømme forvaring allerede første gang en person tiltales for grove seksualforbrydelser, hvis der efter oplysningerne om tiltaltes person er betydelig risiko for gentagelse, som bør forhindres.” Højesteret finder, at disse bemærkninger må forstås sådan, at det i sager, hvor den tiltalte ikke tidligere er dømt for en alvorlig seksualforbrydelse, må kræves, at de begåede forhold og oplysningerne om tiltaltes person i særlig høj grad giver grundlag for at antage, at der er en risiko for gentagelse, som gør forvaring påkrævet.

T er nu dømt for andet seksuelt forhold end samleje med børn under 12 år og blufærdighedskrænkelse (forhold 1 og 3). Han er endvidere dømt for optagelse, besiddelse og – til dels under særligt skærpende omstændigheder – udbredelse af børnepornografiske fotos (forhold 2 og 4) samt for besiddelse og udbredelse af børnepornografiske fotos og videoer (forhold 5-7). Herudover er T dømt for som administrator og co-administrator af to websider at have medvirket til besiddelse og systematisk eller organiseret udbredelse af børnepornografisk materiale, til dels som forsøg (forhold 9 a og 10 a). Endelig er T dømt for medvirken, til dels som forsøg, til andre personers seksuelle overgreb mod børn ved som administrator og co-administrator af to websider med børnepornografisk materiale at have tilskyndet andre til at begå overgreb i form af bl.a. voldtægt og andre seksuelle forhold end samleje over for børn, herunder spædbørn og de pågældende personers egne børn (forhold 9 b og 10 b). I de to sidstnævnte forhold blev han tillige dømt for blufærdighedskrænkelse og for medvirken til optagelse, besiddelse og systematisk eller organiseret udbredelse af børnepornografisk materiale. Forholdene er begået over en periode på ca. 6 år frem til juni 2014, hvor T blev varetægtsfængslet.

Højesteret finder, at der blandt de forhold, som T er dømt for, indgår en række forhold, som er omfattet af straffelovens § 70, stk. 2, nr. 1. Dette gælder navnlig forhold 1, 3, 9 b og 10 b.

Spørgsmålet er herefter, om det efter karakteren af de begåede forhold og oplysningerne om Ts person må antages, at han frembyder væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller

frihed, og om anvendelse af forvaring i stedet for fængsel findes påkrævet for at forebygge denne fare, jf. § 70, stk. 2, nr. 2 og 3.

Retslægerådet har udtalt, at T er omfattet af straffelovens § 69, men at der ikke kan peges på foranstaltninger, jf. § 68, 2. pkt., som mere formålstjenlige end straf til imødegåelse af en betydelig risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet. Retslægerådet har endvidere vurderet, at han på grund af sin svære personlighedsforstyrrelse og omfanget og arten af den tidligere og nuværende kriminalitet udgør en så væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at forvaring findes påkrævet for at forebygge denne fare.

På baggrund af omfanget, karakteren og grovheden af de begåede seksualforbrydelser sammenholdt med oplysningerne om Ts person, herunder Retslægerådets udtalelse, finder Højesteret, at også betingelserne i straffelovens § 70, stk. 2, nr. 2 og 3, er opfyldt.

Den omstændighed, at overgrebene i forhold 9 b og 10 b ikke er foretaget af T selv, men af andre efter hans tilskyndelse, kan ikke føre til en anden bedømmelse af risikoen for, at han selv eller andre med hans medvirken begår nye overgreb mod børn.

Højesteret tager herefter anklagemyndighedens påstand om forvaring til følge.

Da sagen er indbragt for Højesteret navnlig med henblik på stillingtagen til anvendelse af forvaring, når den tiltalte ikke tidligere er straffet for seksualforbrydelser, finder Højesteret, at statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.

T har fortsat været fængslet under anken.

Thi kendes for ret:

T dømmes til forvaring.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.